

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 15 oktyabr (Çərşənbə axşamı günü) tarixli XV nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

AZƏRBAYCAN

Səşənba, 8 məhərrəmülhəram sənə 1337. 15 təşrin-i-əvvəl sənə 1918.

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

Məhəlli-idarə: Bakı, Kolyubakinskaya küçədə "Azərbaycan" idarəsi.

Telefon nömrə: 6-91.

Tək nüsxəsi 50 qəpik.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır.

Dərc olunmayan övraq iada edilməz.

Dərc edilən məqalənin mükafatını idarə təyin edir.

Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 35, başqa şəhərlərə 42 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

Elan fiatı: sətəri 2 rubla. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

Abunəçilərin nəzər-diqqətinə

"Azərbaycan" qəzetəsi iki dildə, türkçə və rusca ayrı-ayrı olaraq nəşr edilməkdədir. Abunəçilər abunə yazdırdıqları vaxt, hangi lisanda qəzetə alacaqlarını işarə etməlidirlər.

İdarə

ELAN

Bağlarda açılan "Hilali-əhmər" [Qırmızı Aypara] cəmiyyətinin şöbə əzasından [üzvlərindən] rica olunur ki, toplanan para, ərzaq və dəftərləri Sabuncuda "Sovet syezd" məktəbində Tofiq bəyə təslim etsinlər.

Üzv: Ağahüseyn Gözalzadə

Mama M. Q. Şerman

Qəbul edir: mamalıq, ovmaq (masaj) və iynə vurmaq işləri. Həmçinin xəstələrə qulluq etmək işində də təcrübəsi vardır. Ünvanı: Kolyubakinski küçədə Parapetin qabağında Dildarovun 26 nömrəli evində, 2-ci mərtəbə.

Satılır

Mixaylovski küçədə Hüseyinovun evində Hacığa Qədirovun "Skupilni" mağazası satılır. Xahiş edənlər məzkur [adı çəkilən] mağazaya müraciət etsinlər.

İXTAR [XƏBƏRDARLIQ]

Bu gündən etibarən "Azərbaycan" qəzetəsi Zaqafqaziya əjasından aldığı teleqrafları dərc etməyə başlayacaq və bundan sonra isə belə teleqrafların qəzetəmizdə olması üçün təşəbbüsdə bulunacaqdır.

AZƏRBAYCAN CÜMHURİYYƏTİ DAIRESİNDƏN MƏMLƏKƏTLƏRƏ HƏMİŞƏLİK KÖÇÜB GEDƏN ŞƏXSƏLƏRİN KƏNDİLƏRİ İLƏ GÖTÜRDÜKLƏRİ ŞEYLƏR HAQQINDA MÜVƏQQƏTİ QANUN

Azərbaycan Cümhuriyyəti dairəsindən gedənlər 2 manatlıq gerbovoy və 60 qəpiklik kanselyarski markası olmaq üzrə gömrükkaxanaya ərizə [ərizə] verməlidirlər. Bununla bərabər, aparılacaq şeylərin iki nüsxə siyahısı dəxi təqdim edilməlidir ki, gömrükkaxana bu siyahı üzərində şeylərə baxsın. Bu siyahılarda hər biri əlahiddə [ayrı-ayrılıqda] bağlanmış şeylərin ədədi lazım olmayıb, ancaq ümumi olaraq adları yazılmalıdır. Məsələn libas, ayaqqabı, camaşır, stalovı belyo, xörək qabları, mətbəx qabları, kitab və qeyri. Aparılacaq şeylərə Bakı körpülərində, dəmiryol müvəqqiflərində [stansiyalarında] bu məqsəd üçün hazırlanmış xüsusi yerlərdə baxılır. Siyahı üzərinə təhqiq edilmiş şeylər dəmiryol və ya paraxod idarələri ixtiyarına tapşırırlar. Təhqiq edilmiş şeylərə plomb vurulub, gömrükkaxana məxarici olmaq üzrə hər bir bağı əlahiddə yük üçün bir manat alınıb, əşya sahibinə qəbz verilir.

Şeylərə öz sahibi yanında və ya onun əvəzindən şəxsiyyəti məlum olan şəxsin yanında baxılır. Şeylərin siyahı üzərə təhqiq edildiyi vaxt, polis tərəfindən də bir nümayəndə iştirak edir. Təhqiqat nəticəsi siyahılar üzərində qeyd edilib, siyahılardan biri əşya sahibinə qaytarılır. Digəri isə əşya sahibinin ərizəsi ilə bərabər gömrükkaxanada qalır.

Gömrük xərci alınmamış şeylər olduqca zaman, sərninşlər əşyası üçün qoyulan ümumi əsas üzərinə həman şeylərə baxılıb, gömrük xərci alınır və yaxud o şeylər əşya sahibinin xahişinə görə Bakıda qalır.

Gömrük xərci ancaq mal cənbində [qismində] olan şeylərdən alınır. Xidmətləri mövcubinca [səbəbiylə] hər dəfə sarhadları keçib gedənlər yolda və xidmətdə özlərinə lazım olan şeylərdən başqa, gömrük xərci vermədən başqa əşya və mal götürməyə haqlı deyildirlər.

Cümhuriyyəti dairəsindən gedənlərin arzusuna müvafiq, əşyalarına gömrükkaxanaya yaxın yaşadığı yerdə və ya sarhad gömrükkaxanasında baxıla bilər. Gömrükkaxana tərəfindən bir dəfə təftiş edilən əşyalar, ali məmurlardan əmr olmadıqca zaman ikinci dəfə heç kəs tərəfindən təftiş ediləmməzlər.

Qeyd: Sərninşlərin vəqonda öz yanlarında götürəcəkləri və sarhad gömrükkaxanası tərəfindən təftiş edilmiş lazımlı gələn əşyalar üçün ərizə verilmiş lazımlı deyildir.

İşlədilmiş şeylər gömrükkaxana vergisindən azad edirlər. Məsələn mebel (obstanovka), əlbisə, camaşır, yatacaq və xörək belyosu, matras, balıq, yorğan, (bir əddəddən artıq olmamaq üzrə) xalça, mətbəx qabları, yemək qabları, və əkkas [fotoaparət] və tikmə makinaları bir əddəddən artıq olmamaq üzrə.

Automobil, motosiklet, velosiped və qeyri çarxlı arabalar ancaq Maliyyə vəziri tərəfindən verilən xüsusi icazənamə ilə çıxarıla bilər. Qalan şeylərə müvəqqəti vergi qərarı ilə gömrük vergisi verilir. Baha qiymətli mədəm şeylərinin hər bir şaxsə iki əddad gömrükkaxana vergisi vermədən [aparılmaq] icazəsi verilir. Bundan artıq aparılan isə qiymətinin 30 faizi qədərincə vergi verməlidirlər. Gülmüş və əşyalardan işlədilmişləri hər adama iki girvənkə olmaq üzrə çıxarırlar. Bundan artıq olduğu zaman, baha qiymətli mədəni şeylərə müvəqqəat tarifa qərarı ilə qiymətinin otuz faizi gömrük vergisi verilir.

Xüsusi sənət sahibləri öz sənətləri üçün yarar əşyaları gömrük vergisi vermədən aparılmaq muktadırlar [ixtiyarları var]. Cildli, cildsiz hər cür təb [çap] edilmiş kitablar, xəritələr və rəmkəli və rəmkəsiz əkslər gömrükkaxana vergisindən müafidirlər [azaddırlar].

Qeyd: Sabuncu mövqifində [stansiyasında] sərninşlərin əşyalarını baxmaqdan ötrü gömrükkaxana məmuru ilə bərabər bir nəfər göndərilə bilər. Əşyalara baxmaqdan ötrü gömrükkaxana məmurlarından bir nəfər məmura qırx və digərində otuz manat verilir. Bu məbləğ, əşyalarına baxılacaq sərninşlərdən bərabərəcə alınır.

Maliyyə naziri Mahammadhasən Hacinski

TELEQRAFLAR

İstanbul, 3 təşrin-i-əvvəl [oktyabr]. Tələt paşanın dediyinə görə, Berlində olan alman və türk müzakirəti [müzakirələri] Türkiyə dövləti mənafeyi ilə ixtipamzır olmuşdur [baş çatmışdır]. Müttəfiqlərin tədbiri ilə Bolqariya hadisəti [hadisələri] dayandırılacaqdır. Türkiyə

Hökuməti tərəfindən lazımi tədbirlər ittiqaz olunmuşdur [tədbirlər görülmüşdür].

Tiflis, 4 təşrin-i-əvvəl. Xariciyyə Nəzarətindən [Xarici İşlər Nazirliyindən]. Gürcüstan Hökumətinin Moskvadan aldığı rəsmi məlumata görə, Rusiya Şura Hökuməti Zaqafqaz cümhuriyyətlərində və xüsusən Gürcüstan Hökuməti idarələrində danışımağa nə Zaqafqaz Rus Milli Komitəsi və nə də onun nümayəndəsi Lebedevi vəkil etməmişdir. Bundan naşi [buna görə], Gürcüstan Hökuməti Rus Milli Komitəsi nümayəndəsini Şura Hökumətinin rəsmi nümayəndəsi hesab edə bilməyəcəkdir.

Moskva, 2 təşrin-i-əvvəl. Mərkəzi Komitə Mətbuat bürosunun məlumatı. Rostov hərbi məhkəməsi Strajevskini güllələnməyə məhkum etmişdir.

Türk Ocağı

MİLLİ TƏRBIYƏ

Bir millətə bəqası [öz varlığını davam etdirməsi] və başqalarının zənciri-əsaratı altında əzilməməsi, rifah və səadətə yaşaması, o millətin tərbiiyyə-yimilliyasına bağlıdır. Zira bir millət nə qədər kəndi dilində, kəndi ruhunda, kəndi qanında, kəndi an'anatında [ənənələrində uyğun] tərbiiyə alarsa, o nisbətə da kəndisini sevar və bu sayədə kəndi həyatı-cavidanisii [bəddi həyatı] üçün çalışır, çabalar. Odur ki, şu həqiqəti təqdir edən müdrik millətlər, milli ocaqlar təsis edərək, bu vasitə ilə millətlərinin təvriyyə-fəkarına [düşüncələrinin aydınlatılmasına] və bu surətlə hissiyyəti-milliyələrinin yüksəlməsinə çalışmışlar və bununla kəndi mövcudiyətini-milliyətini ələmə bil-dirmişlərdir. Daha doğrusu, bu sayədə başqalarına əzilməkdən xilas olmuşlardır. İştə, yuxarıdan bəri milli tərbiiyə haqqında söylədiyimiz o həqiqətlərə Qafqaziya türklərinin bu ana qədər çəkdiyi əziyyət və məşəqqətləri düşünəcəkdir, Qafqaziya türklərinin o əziyyət və məşəqqətlərinə, onların milli tərbiiyədən uzaq düşmələri bais olmuşdur desək, yanlışdır zənn edərək.

Əgər anadan olar-olmaz yabançı südlərlə bəslənmiş və onların ağuşı-tərbiiyasına [tərbiiyasının qucağına] atılmış türk yavruuları ilə ana dillərini öyrənmədən, milli tərbiiyələrini almada əcnəbi evlərinə verənlər və Rusiya işçilərinə göndərilən türk balalarının nə yolda bir hissədə buluna biləcəkləri, hətta eyidan eyi mülahizə edilərsə, balada [yuxarıda] söylədiyimiz o sözlərin bir həqiqət olduğu meydana çıxar.

İştə, bu günlərdə, ənqarib [yaxın zamanda] şəhərimizdə təəssüs edəcək [qurulacaq] Türk Ocağı, gərək yuxarıda söylədiyimiz o acı həqiqətləri düşünsün. Düşünsün də, Azəri türklərinin milli tərbiiyələri haqqında böyük bir təşəbbüsdə bulunsun və onların hissiyyəti-milliyələrinin oyanmasına və türklük kimi böyük bir qəyəninin intişarına [yayılmasına] var qüvvəsi ilə çalışsın.

Binaliyyə təəssüs edəcək Türk Ocağı, həqiqi bir Türk Ocağı olmaq istərsə, onda gərək türk ələminə əl uzadıb onun əhvali-ruhiyyə və tarixiyyəsinə havi [ehtiva edən] kitablar nəşr etsin və türk qəhrəmanlarının, ədib və şairlərinin əbidələrini yapsın və onların millət və milliyət uğrunda buraxdığı əsərləri, göstərdiyi fədakarlıqları mühazirə və müsəmirələr [yığıncaqlar] vasitəsi ilə əfradi-millətin [millətin fərdlərinin] qəlblərində rəzk eyləsin [dikaltsin]. Və onları, o böyük qəhrəmanların, o türklük məfkurəsini irəli sürən o türkçü şairlərin, o millətçi ədiblərin getdiyi yollara sövqə çalışsın. Hələ mürrüri-zaman ilə [vaxt ötdükcə] unudulmuş milli əlbisəmizi, milli sərpüşümüzü [baş geyimimizi] nə yolda olduğunu arayıb bulmaqla, milli qiyyətlərimizi əfradi-millətə göstərsin və bununla bərabər, bu gün əşəddi-ehtiyəcimiz [şiddətli ehtiyacımız] olan çocuu yuvaları təsis edərək, mini-minin türk yavruularını istiqbalin qəhrəman və fədkar bir övladı olmaq üçün türk ruhunda böyüdüb, türk qanında hazırlasın.

İştə, Azərbaycanda təəssüs edəcək Türk Ocağı, markəzimiz ola biləcək İstanbul Türk Ocağıyla əlaqədə bulunsun da, Azərstanımızda bir program təqib edəcək olarsa, hamı bütün türk ələmində bir rabitə hüsusla gətirə biləcək və həm də məqsəd nədən ibarətsə, ona nail ola biləcəkdir.

Rza Zaki

QƏZETƏLƏRDƏN

Tiflis qəzetələrinin Vyanadan aldıqları teleqraflara görə Vengeriya Baş Vəziri [Macarıstan Baş Naziri] Vekerle izhar [ifadə] etmişdir ki, hökumət sülh müxəbirə və müzakirəti [görüş və müzakirələrinin] başlanması haqqında öz təklifini təkrar etmişdir. Reyxstaqın Sosial-Demokrat Fırqası ümumi sülh şəraitini [şərtlərini] hazırlamışdır. Sosial-Demokrat Fırqası tezliliklə sülh müzakirətinin başlanmasını tələb etməkdədir.

Siyasi, ictimai, ədəbi və iqtisadi gündəlik «AZƏRBAYCAN» qəzetəsinə abunə dəftəri açıqdır.

Qəzetəmizdə iştirak etmək üçün müqtədir qələm sahiblərindən lazımi əşxas[ı] idarəmiz dəvət etmişdir. Böyük şəhərlər və əhəmiyyətli mövqələrdə müxbirlərimiz mövcuddur. Tiflis ilə xüsusi telefon müxabərəmiz [xəbərləşməmiz] olmaqla bərabər, teleqraf agentliyimiz hər bir mühüm xəbərləri intişara [yaymağa] çalışacaqdır. Kağız bahası [qiyməti] və başqa mavad [maddələr] sabit olmamağı münasibəti ilə, işimdilik abunə bahası yanvar ayının birinədək qəbul edilir.

Bakıda: 3 aylığı 35 rublə; 1 aylığı 12 rublə.

Başqa şəhərlərdə: 3 aylığı 42 rublə; 1 aylığı 19 rublə.

Müraciət üçün adres:

Bakı, Kolyubakinskaya küçədə (Parapet) "Azərbaycan" qəzetəsi idarəsi.

Баку, Колубакинская, контора газеты "Азербайджань".

ORDUNUN DASTANI

Çanaqqala qəhrəmanlarına

Bu gün xaqan səfərbərlik elan etdi, Üç dövlətə cəng toplaı gürlüdətdi.

Əziz yurdun vaqur səslı davulları, Babaları, qardaşları, oğulları Ay-yıldızlı al bayrağın O müqəddəs kölgəsinə çağırıyor, "Ey qazilər" söylənən hər soqağın İçərsində "Hərbət!" deyə çağırıyor. Milli şair altun sazın tellərində Şeirlərlə cəngi öysün, İş ustası qızğın örsün üzərində Xas çəlikdən qılıc döysün.

Bu gün Şərqi nür yüzünə matəm çökmüş, Bir əl onun altununa qurşun tökmüş. Fəlakətli zamanlarda fəryad edən, Bizə göyün səslərini eşidirən O mübarək Tanrı dağı, Ulu Kəbə dərin-dərin inlədir, Qafqaz yolu, Şot vədisi, Nil Irmağı, Boğazönü qurtarıcı ər istəyər. Yolumuzun yaşlı, ulu çinarları Bizləri də salamlasın, Ayrılığın yaşlı gözlü pınarları Ardımızdan çağıldasın.

Zira fateh ataların şən verdiyi şü ölkədə Millətlərə haqq, hüriyyət, Dövlətlərə, krallara sınır cızan bir hökumət Girdablara sürüklənən gami kimi təhlükədə! Bu dövlətin xərtəsini dəyişdirən Nəvarinlər səldi, Yənə bizə o yirtici dirnaqlarla pənçə saldı, Petro ilə Katerinin yaydıqları alçaq kinlər Yənə bizi Asyalara sürmək üçün meydan aldı. Şu İraqın çöllərindən, Ərzurumun dağlarından Seyhələri o qudurmuş canavarlar kimi vuran,

Zəngin Misri, Hindistanı, Osman, Babur ellərini soyanları millətləri, Türküstanı, Ərdahanı, Türk və islam yurdlarını əzənlərin dövlətləri, Şu Beyruta qundaq soxan Napolyonun hərəs nəslı, Tunis ilə Cəzairi çalanların xain əli...

Bunları ki, ən son dəfə Rumelini parçalatdı, O zavallı Kosovanın, Səlanikin, İşkodranın, Manastrının və Yəyanın Min acıqlı səhnəsiylə bağınıcı yaraladı. Şu Balkanlar, bayrağımız endirilən şəhərlərin Məzar kimi izzisizliyi içərsində yas bağladı. Sularında qızlarımız sürüklənən nəhirlərin Marsiyələr oxur kimi axışıyla qan ağladı!

Bu gün burda böyük Sultan Muradların məşdələri, Fətelərin baldələri, Səlimlərin mabadələri,

Türk duyğuları ARTIQT OYAN

Bir Allah var, bir də vatan, Ey türk oğlu, buna inan, Hər addımda dinə dayan, Vakit gəldi, artıq oyan!

Oyan artıq, vaxt gəldi, Sabah oldu, gün yüksəldi, Firsət günü çox bəkləndi, Vakit gəldi, artıq oyan!

Top və tufəng, bomba sənin Allah deyəm gür səsinin Arasında gürlüdasın, Vakit gəldi, artıq oyan!

Vakit gəldi, oyan artıq! Sil gözüni, meydana çıx! Özü tamiz, alını aç, Vakit gəldi, artıq oyan!

Sən də göstər alını ağdır, Öz yerlərin bu torpaqdır, Yaşamaq da sənə haqdır, Vakit gəldi, artıq oyan!

Təmmuz [iyul] 334 Arif İrfan Qaraosman

ZƏFƏR YULUNDA

Gərək müharibədən əvvəl və gərək müharibə əsnasında böyük və möhtərəm türk şairi Mehmed Əmin bəy türk millətində, türk millətinin duyğularını, bir türk qələmiylə yazdı. Bu böyük ədibin ruhunda həp türklərin oyanması üçün böyük-böyük hissələr doğar. Bunlar birər cövher, hər türk üçün saxlanacaq, əzbərlənəcək birər böyük və qiymətli əsərlərdir. Biz də bunları yurdumuzda yeni-yeni oyanan milliyət hissələrini qüvvətləndirmək üçün bu gündən etibarən qəzetəmizdə təfriqa surətlə nəşr edəcəyiz. Birinci olaraq "Zəfər yolunda" kı əsəri intixab etdik [seçdik]. Məqsədimiz böyük millətimizin oyanması, oxuyucularımızın ziyadaləşməsidir. Bizdən qeyrət, millətdən rəğbət.

"Azərbaycan"ın təfriqəsi Zəfər yolunda Ənvar paşa hazratlarına! Əsər:

Məhməd Əmin bəy

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 15 oktyabr (Çərşənbə axşamı günü) tarixli XV nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Serblilərin, Helenlərin, Bolqarların ayaqları altlarında inləməkdə, Qanımızı içənlərin Gecə-gündüz vəhşi, quduz səslərini dinləməkdə. Artıq şimdi bu ellərdə türkün adı anılmayı, Onun haqqı, səltnəti və tarixi tanılmayı.

Zira bizim xaqanımız bir səmavi hökmdardır, Üç qəndir taxtlar quran Cahangirələr qılıncından, ruhanilər əsasından, Hər bir şeydən daha böyük nüfuz, qüvvət onda vardır. Altaylarda, Qafqazlarda türk diliyə qonuşanlar Onu Turan ellərinin öz sultanı taniyorlar, Kap burnundan Çinə qədər milyonlarca müsəlmanlar Onun hər bir fərmanına Quran kimi qanıyorlar. Ondan başqa hərislərin göz tikdiyi hər gözəl yer, Rixtimləri gəmilərlə dolu olan Fenikələr, Əl-Cəzirə anbarları, Niniviyyənin gül və zənbaq bağçaları bu gün onun, Şərqi Roma hasarları, Fələstinin gümüş qaplı məbədləri bütün onun, Ərzin altın anaxtarı bu gün onun əlindədir, İstiqlalın bəklənən bəxti onun dilindədir. Bu düşmənlər istəyir ki, bu xaqanlıq söndürülsün, Onun uca xilafəti, Adlı-şanlı səltnəti, geniş, zəngin məmləkəti Qərbin bəxtsiz Əməvilər dövlətinə döndürülsün. Abdullahı Qırnatada döyündürən məlun ölüm Ərtögrülün naslinə də qadın kimi saç yoldursun, Əndəlüsün alovuylla şəhrayınlar yapan zülüm Türk elinin xərabəsi üstünə də kül döldursun. Ta ki, onlar hindu, moğol, ərəb və türk yirmi irqə, İpək, fağfur, sədəf, yaqut torpaqları zəngin Şərqi Bir qüvvətdən qorxmaqsızın Qırbaclarla, dəmirlərlə, ataşlərlə zülüm etsinlər

Və bu əsri Sezarların Konsulları ilah olan zamanına bənətsinlər. Ah, o zaman bizlər üçün nə hökumət, nə milliyət, Dini, irqi, hüriyyəti unuduran bir müsibət!

***

Ey vətənimiz canlı bahar çiçəkləri, Ey Şərqi saf eşəqlər duyan mələkləri, Ey ilahi bəldələrin Bakirləri, gəlirləri ağlaymayın, Göz yaşıyla qəlbimiziz Şu sızlayan yarasını dağılamayın.

O millətlər ağlasın ki, erkəkləri, Qadınları vətən üçün hissizdirlər. Şairlərin, zənginlərin yürəkləri Qüvvət, altun vermək üçün xəsisdirlər.

Yurdun böylə fəlakətli günlərində, Onun yayla, köy, qəsəbə – hər yerində Hər qəhrəman dalaqlı Ən sevgili vücudlardan uzaqlaşır, Hər gənc zəvcə, hər nişanlı Bir qız qardaş qəlbi kimi duyğu daşır.

Bizim bu gün gördüyümüz hür millətlər

O fədakar ciftlərin yadigarı, Gözümüzü qamaşırdan səadətər Məşəqqətli zamanların bərgüzəri.

Ağlamayın! Türk qızları Zəfərlərə yollar açar, Bozqırların yıldıran Karvanlara nurlar saçar.

Məktəb məktəblilərdə gözü açıqlıq, həyatı görmək artırmalıdır. Həyat-iqtisadiyyə isə bundan ötrü ən geniş bir zəmidir. Bütün kür-reyi-ərz fəqət bu məsələ ilə uğraşır. Binaileyh [ona görə] məktəbli daimül-övqət [hər zaman] yeni-yeni macaralar qarşısında olacaq, yeni-yeni məsələlər görəcəkdir. Mütəəllim [tələbələr] gündən-günə məlumat almaqla tərəqqi etməyə müvəffəq olacaqdır.

Əski məktəb bizə nə vermisi acaba? Heyyəf olsun, taəssüflə məktəbdən heç bir şey almadığımızı etiraf edəcəyiz. Biz məktəbdən quru sözdən başqa bir şey ələmmədik. Tarix oxuduq, insanları tanımadıq; coğrafiya təhsil etdik, ölkələri bilmədik; bir çox lisan sərifi [dil qayda-qanunları] əzbərlədik, dilsiz qaldıq. İstə əski məktəb[in] bizə vermisi [olduğu] səmərələr... Böyləliklə, əski Rusiya edadiyyəsi [gimnaziya, realni və qeyri] bitirən bir tələbə "Həyata daxil oldum" deyə meydanına çıxırdı. Fəqət bu tələbədə nə görən göz, nə eşidən qulaq, nə də hiss edən əsəb bulunurdu. Etiraf edəlim, danmayalım, Rusiya edadiyyəsinəndən çıxıqdı da biz həyatı bilməməək başqa, kim olduğumuzu belə bilmədik. Hal-hazırda bilirizmi acaba?

Taəssüflər olsun! Gözəl, qızıldan qiymətli vaxtlarımızı, şəbəbətimizi [gəncliyimizi] məktəbxanə deyil, cahilxanələrdə keçirmişiz. Məktəb məktəbliyə həyatə nəzəriyyat, insanlarla müamilə, təbiətə mübarizə öyrətmişdir. Əvəzində isə biz nə aldıq acaba? Latın kalimələri, siyahı yazmaq, beşi altı ilə cəm etmək. İstə bu!

Həyat isə bambaşqa bir macrada axır, bambaşqa bir surətdədir. Məktəb, həyat olmalıdır. Həyatdan qeyri məktəb, məktəb adlandırılmamalıdır. Götürəlim bir edadiyyəni bitirmiş tələbəni. Bu "əlmi" zat, zəvəddə daxil olduqda tarıxtıruqdan başqa səs eşidməməz, zor gövdəli mühərrik makinadan başqa bir şey görməməz. Halbuki zavodda başqa səslər də var, başqa səylər də görmək mümkündür. Makininin bir taraqqat-turuqqu bir növ həyatı təbliğ edir. Makininin bir qolu, ya bir yayı bir növ zəhmət göstərir. Bizim tələbə isə zavodu seyr edər, edər də çıxıb gedər. Zavoddan isə heç bir şey aparmamızı söyləyir. Bas məktəb nə imi?

Yeni vətənimizi məmləkət halına salmaqdan ötrü, millətimizi millətlər sırasına daxil etməkdən ötrü, çəlik [polad] mizaclı, dəhşet kirdar-lı [taqətli] qüvvələr istənilir. Heyyəfələr olsun ki, əski məktəblərimiz, əski zamanə insanları qurumuş mumyalar buraxır, istiqlal[in], təbiəti qovğa meydanı, məqsədli-əmali tarixi [yolu] ədd edən [sayan] qəhrəmanlar çıxarmağa qadir deyildir.

Əvət! Əski məktəb, haqiqətdən, əskidir. İşbu məktəb tədrisəti hal-hazırda həyatına [həzrkı dövürün həyatına] təbiiq ediləmməz. Məktəb müəlliminin bir məktəb həyatı deyil, ev həyatı və cəmiyyətlərdə keçirdiyi həyatı heç vaxt nəzəri-ətibara almamış, bundan dolayı bir çox fəna nəticələr görülməkdədir. Böylə məktəbdən çıxmiş tələbə arxadaşlarını, bəzən ana-atasını belə bəyənmiş. Bunlarla cəmiyyətlərdə qonuşmanı özünə ar bilirdi. Nə üçün? Babasının əlbisəsi köhnə, anasının çadəri [örtüyü] ipək deyildirdi, arxadaşı şapka deyil, papaqlıdır. Bunu biza tərbiyəmiz verməmiş, Nikolaylar başışla-mamışıdır. Məktəblərimizdən qalmış irsdir.

Həyatə çıxmiş (!) məktəbli, xüsusi bir müvəffəqiyyətsizlikdən dolayı həyatdan bilmərrə mayus olur, əsəblənir, bir çox xayalata düşür. Məktəbimiz sağlın insan əvəzində xəstə, əsəbiül-mizac, işə yaramaz bir şey buraxır.

Axır vaxtlarda məktəblər xüsusi bir şəkli almışdır ki, indiye kimi davam etməkdədir. Məktəb xüsusi bir emalatxanə olmuş ki, "kağız" sahibi mühəndislər, doktorlar, nə bilim nələrlə-kimlə kimi məzunlar hazırlayır. Müəllim xüsusi bir avtomat qaramafondur ki, müəyyən bir mahnını oxumağa qadirdir. Müəllimliq vəzifəsi bir sənət şəklini almış. Böylə müəllim tərbiyəsi sayəsində də təkmil tapmış bir məzun yeni bir avtomat kimi tələqqi [qəbul] ediləcəkdir. Haqiqətdən, böylə də görüldür. Hal-hazırda bir doktor bulmamsan ki, elmi sayəsində, təcrübəsi nəticəsində elmi bir əsər yazsın. Ya bir mühəndis gör-mənsən ki, yeni bir makina icad etsin. Məsələn doktoru kabinəçilik, müsəlman mühəndis qulluqçuluq edir. Çürüdüüyü canı əvəzində, xəstə buraxdığı əsəbləri əvəzində bir parça əkmək almışdır. İstə, hansı sipəhsalər [sərkərdə] isə demiş: "Mənim ordumu düşmən ordusu deyil, düşmən müəllimləri mühəzəm [məğlubi] etmişdir."

Mən nə mühəndisi, nə doktoru müttəhim etmərəm. Məqsədim fəqət məktəbimizni yaramaz olduğunu göstərməkdir. Xüləfəyi-Bəni-Abbasiyə zamanında bir şeyx, məxdumuna [oğlu-na] mənfiqədən dars verirdi. Elmi bitirdikdən sonra bir gün oğlundan sorar: "Oğlum, bazarda nə gördün?" "Heç şey görmədim" deyə cavab verir. Qoca baba yenidən məxdumuna məntiq dərsi verməyə başlar. Yəne itməmə yetirdikdən [tamamladıqdan] sonra, yenə sorar. Yəne də öylə bir cavab alar. Üçüncü dəfədən sonra oğlundan "Bazarda nə gördün?" deyə sordudaq, oğlu "Gördüklərim ya feil, ya təsavvür" deyə cavab verir. Atası fəqət bundan sonra oğluna başqa elm tədrisinə şüru edər [başlayar].

İstə, elmi oxumaq üçün deyil, həyatə təbiiqədən ötrü təhsil etməlidir. Bizim məktəb müəllimlərimiz isə böylə deyildir. Biz elmi fəqət məktəbdən kağız almaq üçün oxuduq. Müəllimlərimiz bizə elmi fəqət elm öyrətmək deyil, başqa məqsədlə oxutmuşlar. Bu da məktəb məsələsinin taəssüf ediləcək bir cəhətidir.

Bir dəfə sinemada Afrikani göstərdirdilər. Buranın qumsalları, növbənöv heyyənatı, nəbatəti canlı olaraq gözüm barəbərində idilər. Mən haqiqətdən sevinirdim. Tam bir sənə coğrafiyada oxuduğum Afrikadan o qədər məlumat almamışdım ki, on daqiqəlik haqiqətdən o qədər məlumat aldım. İstə, haqiqi məktəb bundan ibarət olmalıdır.

Unutmayaalım ki, yeni vətənimiz həyatı layiqlincə düşünən, həyatə yarar yeni qüvvələrə möhtacdır. Möhtacdır. Yəne də möhtacdır... Əfəndilərini, bütün başqa məsələləri incəli sirayə buraxıb, məktəb məsələsinin birinci olaraq həll etməlidir. Məktəb, məktəb, yəne də məktəb!

Hər bir millətdə zamanə iqtisadi mövcubincə [zəmanənin ehti-yaclarına uyğun] bir cərəyan olur. (Qüruni-vüstdadakı [Orta əsrlərdəki] din cərəyanı.) Zəmanəmizin də cərəyanı iqtisadi məsələlərdir. Bundan ötrü də məktəb lazımdır. Məktəbsiz nə vətənimizə sahib olarıq, nə də ki, millətimiz millətlər sırasına keçər. Məktəbimiz də fəqət həyat məktəbi olmalıdır.

Bugünkü Amerikani götürürünüz. Bura məktəbləri müəlliminə [tələbələrə] həyat öyrədir, zəhmətə məhəbbət artırır. Buranın köy [kənd] məktəblərində çocுqlara ziraət və fəllahət [əkinçilik və kəndliqlik] dərsləri oxudulur. Həyatə də təbiiq etdirilir. Bu gün Amerika köy məktəbində təhsil edən bir çocuq: qoca, təcrübəli bir bağban kimi ağac əkar, qələm vurur, çubuq peyvənd edər. Bura məktəbində dərs oxuyan bir qız, inək sağır, toyuq çucəsi baslar və qeyri... Bizim məktəbli çocuqlar da yaparlarımı acaba? Müəllimlərimiz yaparmaz! ... məktəbində təhsil etdiyim vaxt "təcrübəli" bir müəllim cəbə-xanə şəklinəki bir laboratoriyadakı maqinaların heç birindən bizə barmaq qədər məlumat vermədi. Məktəbi bitirdik, o elmdən də imtahan verdik.

Amerikadakı çocuqlar kitabxanaları insanı taəccübləndirir. 6-7 sınındakı [yaşındakı] məktəblilər bu kitabxanalarda ora-ibara soxulur, kitablar bulub oxuyur.

Böyüklərdən ötrü belə Amerikada adı kitabxanalardan başqa, səyyar kitabxana mövcuddur ki, bir ölkədən o biri ölkəyə kitablar göndərir. Bu da cəmiyyətlərdəki məktəblərin bir növüdür.

Bu gün Bakı əhvalına bir nəzər salalım. Bir bu qədər zavodlara malik bir islam ölkəsində sənə'ət [sənaye], "texnika" nə həlaldır? Zavodlar gürhagur işləyir, müsəlman çocuqları isə səfil-sərgərdan alma, armut satır, küçələrdə dilənir. İnsaf ediniz. Bu zavodlar məktəb deyilmi acaba? Bu millət yavrularını bir qarın çörək, bir dəst əlbisəyə bu zavodlara alıb, atilərinə [gələcəklərini] təmin etməklə səkkiz qat mənfəət edəcəyiz: çocuq səfil olmaz, əlmli olar, sənətli olar, bir çəpik də artıq xərc olmaz, zira ki, çocuq çalışır. Nə isə, yeni vətənimizə yeni məktəb lazımdır. Yeni məktəbsiz vətənimiz xaraba qalmağa məhkumdur. Yeni məktəblər də dirilər məktəbi olmalıdır. Əski məktəblər ölürlər məktəbidir.

Talaba: Ayn. Əbdül

TERSK-DAĞISTAN İTTİHADİ [BİRLİYİ]

Tersk Cümhuriyyətinin Xəlf Komissarlar Şurasının binəgüzərliyi [sərəncamı] ilə Ərzəq komissarı [naziri] bunların Qafqaziya millətlərinin cümhuri hökumətinin Tiflisdə olan üzvü və inqış Milli Şurasının sədri Cabaqır ilə müzakirətdə bulunmaqdan ötrü Tiflisdə gəlmişdir. Ələlümdə [birinci növbədə] Tersk Xəlf Şurasının bolşevik məramnaməsindən imtina etməsi məsələsi, Tersk-Dağıstan nəhiyəsinin müstəqil elan edilməsi və Tersk nəhiyələrinin rus əhalisi ilə Qafqaziya Dağıstanlılar İttifaqının cümhuriyyətə malik olmaları məsələsi müzakirə edilmişdir. Inqış Milli Şurasının Sədri Cabaqır ilə Butrin arasında bütöbün sazış həsulə qılmışdır. Tersk-Dağıstan nəhiyyəsi siyasətdə təza əsasların feilan icrayə qoyulması üçün bu yaxın vaxtlarda hər iki nəhiyyə millətlərinin icması davət edilməsi [clasinin çağırılması] təsavvür olunmuşdur. Bu qərar üzrə, Tersk-Dağıstan nəhiyyəsinə sülh tarixi [yolu] ilə bolşevizmin təsviyyəsi edilməsi [aradan qaldırılması] və Şimali Qafqaziya Cümhuriyyəti başlanması qarşısında bulunuruz.

TEATRO VƏ MUSİQİ

Bu günlərdə Hacıbəyov Qardaşları Müdiriyyəti, Bakıda olan türk artistlərinin mürəkkəb qüvvətli bir dəstə təşkil etməkdən ötrü hal-hazırda Bakıda yaşayan artistləri dəvət etmişdir. Bu məsələ artistlərlə barəbar atraffica müzakirə edilədikdən sonra, aşağıdakı qərar üzrə mükəmməl bir drama, opera və operetta dəstəsi təşkil edilmişdir. Aşuradan sonra həmin dəstə tərəfindən Mailov qardaşları teatrosunda tamaşalar göstərilməyə başlanacaqdır. Bu sənə keçmişlərlə nisbət teatrı işlərinə muntəzəm bir hala salmaqdan ötrü istədədi-çəbiyyətlə malik olan artistlər dəvət edilmişdir. Məzkur [adı çəkilən] dəstəyə dəvət edilən artistlər bunlardır:

- 1) Hacığa Abbaszadə,
  - 2) Əhməd Ağdamli,
  - 3) Cəlif Bağdadli,
  - 4) Hüseyin Ərəbli (rejissor),
  - 5) Abbas Şərifzadə (rejissor),
  - 6) Hüseyinqulu Sarablı,
  - 7) Mirzə Muxtar Məhəmmədşadə,
  - 8) Mirzəəğa Əlizadə,
  - 9) Sidiqi Ruhulla (Molla oğlu),
  - 10) Ələkbar Hüseynzadə,
  - 11) Əbülhüseyn Anaplı,
  - 12) Rza Darabli,
  - 13)
  - 14) Məhəmmədəli Qaibzadə,
  - 15) Mirməhəmməd Kazimi,
  - 16) Xəlil Hüseynzadə,
  - 17) Məhəmmədəğa Bağırzadə,
  - 18) İbrahim Atakışizadə,
  - 19) Bağır Cabbazadə,
  - 20) Yunis Nərimanzadə,
  - 21) Mim. Ayn. Sidiqi (suflyor),
  - 22) Hacıbaba Şərifzadə,
  - 23) Rüstəm Kazımzadə,
  - 24) Cəmil bəy Qarabaği.
- Xanımlar:
- 25) Yeva Olenskaya,
  - 26) Məğfura xanım,
  - 27) Münəvver xanım,
  - 28) Mina xanım.

Müdiriyyətin qərarıdanla görə, bundan böylə həftədə üç gün məzkur dəstə tərəfindən növbə ilə olaraq drama, komediya, opera və operetta tamaşaları göstəriləcəkdir. Müdiriyyət artistləri Azərbaycan Hökuməti ilə qonşu cümhuriyyətlərin başqa şəhərlərində tamaşalar verməkdən ötrü bəzən "turne"yə çıxacaqlardır. Həmin dəstədə iştirak edən artistlər müdiriyyət tərəfindən xüsusi vəsiqəyə malikdirlər. Artistlər gələcək tamaşalar üçün hazırlanmaqdadırlar.

XARİCİ XƏBƏRLƏR

Generallar məhkəmə qarşısında
Rostovdan Tiflisdə gəlmiş bir zabitin dediyinə görə, bu günlərdə xəlf məhkəməsində sabiq Qafqaziya nəhiyyəsi ərkəninin raisi general Bolxovitovun və 4 nəfər qeyri generallar mühakimə edilmişlərdir. Bunlar cəbhəni boşaldıb, hökumət bolşevikləri alına keçdikdən sonra onları idarələrində işləyib, öz bilik və təcrübələri ilə bolşeviklərə müavinət [yardım] etməkdə və bununla da Rusiya Hökumətinin məhv olmasına səbəb olmaqda müttəhim edilmişlərdir. Xəlf məhkəməsi generalların gülləbaran edilməklə edam cəzasına məhkum etmişdir. Məhkəmənin qətnaməsini general Alekseyevə göndərdikdə, Alekseyev edam cəzası əvəzinə generalları 10 il kürək cəzasına təbdil etmişdir [dəyişdirmişdir]. Hal-hazırda bu generallar həbsxanadadırlar.

Sızran Hökuməti
Sızranda yeni hökumət təşkilatını "Əxbar" qəzetəsi xəbər verir. Avksentyev, Volski, Qənanovski, Çaykovski və general Boldirev hökumətə daxil olmuşlar. Bunlardan üç nəfəri inqilabı, bir nəfəri Rusiyanın İadəsi firqəsinə və bir nəfəri də Xəlf Sosialisti firqəsinə mənsubdurlar.

Almaniyanın yeni kansleri
Məlum olduğu üzrə Almaniyadakı böhrandan sonra yeni kanslerliyə Prins Maks [Badenski] təyin edilmişdir. Yeni kansler barəsində "D. N." qəzetəsi yazır ki, bu zat öz kamalı ilə əskidən məşhurdur. "S. D." qəzetəsi deyir ki, Prins Maks həyatı-siyasiyyədə yeni əqidələrlə, yeni əsaslar tərəfdardır. İsveçrə mətuabətə da Prins Maks barəsində bir çox məqalələr yazmışdır. "T." qəzetəsi yazır: "Almaniyanın yox olmasını istəyən

zat, millət səsinin hökumətdə eşidilməsini layiqli ədd [hesab] edən zat, Almaniyadakı yeni nizamı təbrik etməlidir."

Romanya mətuabət Bolqariya haqqında
Romanya mətuabət bu axır vaxtda, Bolqariyanın son vəziyyəti barəsində qələm yürüdərək Bürkəşdə [Buxarestdə] çıxan hökumət qəzetəsi "Məlinovun işi" ünvanlı məqaləsində yazır ki, "Davadan yorulmaq heç də Məlinovun təşəbbüsünü müdafiə etməyir. Alman və Avstriya qonşularının Sofiyaya sürətlə girmələri göstərir ki, Bolqariya paytaxtında iğtişş Başlanmasına Vyana və Berlində inanmışdır. Bolqariya məmləkətinin müharibə meydanına dönəcəyini gözləməlidirlər. Biz onların siyasətini müdafiə və müttə-him etməyiriz."

Özge qəzetələrin yazdığına görə, Bolqariya hadisəti mühim nəticələr verməyəcəkdir. Romanyanın iki il müharibə imtahanı bolqarları bu iqdəmdən [təşəbbüsdən] saxlayacaqdır.

Fransada rus qonşuları
Fransadan İsveçrəyə, oradan da bolşevik həyatı vasitəsi ilə Rusiyaya qaçmış sabiq rus səlđati Kolesnikov, Fransadakı rus qonşu-ları barəsində atıdaki [şağışdaki] məlumatı Moskva qəzetələrində nəşr etmişdir:

Rus səlđatları arasında bolşevizm cərəyanı Rusiya və Fransa hökumətləri tərəfindən dəyandırıldı. Keçən il iyul ayında səlđatları Lekartena köçürdükdə, bunların arasında iğtişş baş verdi. Dörd əlay-dan ancaq dörd min nəfərə yaxın zabit və əsgər Müvəqqəti Höku-mətə tərəfdar çıxdı. Fransa süvari və batareyası vasitəsi ilə onlar iğtişşçuları üç gün müddətində əldar. Bolşeviklər ərzaq yoxluğundan və çoxlu tələfat verdüyindən nəsi, təslim olub 50 nəfərə kimi nüməyəndə və 300 nəfərədək səlđat məhbus edildilər. Məhbuslar və axırda səlđatlar, həpsi il-d'Əks cəzasına [adısına] göndərilib, xəhiş edənələr [istəyənlərə] gündə üç frank müddəti ilə məşədə ağac kəs-dirirdilər. 8 minə qalan səlđatlar işləməkdən imtina edib Afrikaya göndərildi. Yerdə qərarlı isə Kolesnikov barəbar İsveçrə səhədi-nə göndərilib, məşəhlərdə işlədirmişlər. Kolesnikov buradan Rusiyaya qaçmağa müvəffəq olmuşdur.

HÖKUMƏT MÜƏSSİSƏLƏRİ

Mərkəz Komandanlığı – "Avropa" mehmanxanasında. Daxiliyyə Nəzarəti ilə Ticarət və Sənəət [Sənaye] Nəzarəti, Rotsildin evindəndən dəniz kənarında Babeyanın evinə naql edilmişdir. Ərazi nəzarinin dəftərxanası, Ərazi və Dövlət Əmlakının İdarəsi, Vodovozni küçədə Mitrofanovun səkkiz nömrəli evindəndir. Xəriciyyə nəzarinin dəftərxanası – "Metropol", 28 və 29 nömrəli otaqlar.

Nəzarət İşləri İdarəsi dəftərxanası: "Metropol", 30, 31 və 32 nömrəli otaqlar.

Həyyəti-Vükəla Rəisi [Baş Nazir] – "Metropol", nömrə 33. Ərzaq Nəzarəti – "Metropol", 34 və 35 nömrəli otaqlar. Türük və Məabir [Nəqliyyat və Rəbitə] naziri müavinini – "Metropol", nömrə 38.

Ədliyyə Nəzarəti – "Metropol", nömrə 40, 41, 42. Hərbiyyə Nəzarəti – "Metropol", 43. Hökumət Kontrolu dəftərxanası – "Metropol", nömrə 44 və 45. Maliyyə Nəzarəti – "Metropol", 49 və 50. Hifzüssihhə Nəzarəti [Səhiyyə Nazirliyi] – Bolşoy Morskoy küçədə, Totovun ünəs [qızlar] gimnaziyası.

Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarəti [Sosial Təminat Nazirliyi] – "Metropol", nömrə 56 və 57.

Azərbaycan Dəmiryolu İdarəsi elan edir ki, bu ilin 4 təşrin-avval[in]də Bakı ilə Tiflis şəhərləri arasında 3 və 4 nömrəli qatarlar bu qərarla hərəkət edəcəklər:

Mövqiflərin [stansiyalarının]	Qatar nömrə 3		
	gəlir saat	çıxır saat	dəqiqə
Bakı	-	-	7 7
			axşam
Hacıqabul	11	22	11 57
			axşam
Yevlax	5	35	6 59
			sabah
Gəncə	8	3	8 23
			sabah
Ağstafa	11	15	11 23
			günüz
Tiflis	3	56	- -
			günüz

Mövqiflərin [stansiyalarının]	Qatar nömrə 4		
	gəlir saat	çıxır saat	dəqiqə
Tiflis	-	-	11 10
			axşam
Ağstafa	4	22	4 47
			günüz
Gəncə	7	34	7 59
			axşam
Yevlax	9	44	2 4
			sabah
Hacıqabul	3	24	3 39
			günüz
Bakı	7	36	- -
			axşam

Müdürlər:
Ceyhun bəy Hacıbəyli
Şəfi bəy Rüstəmbəyli

Teatro və musiqi
Aktyorların "Azərbaycan" qəzetindəki siyahısında 13-cü yer boş saxlanmışdır. Bu yerdə Əhməd Anatollunun adı olmalıdır.

Xərici xəbərlər:
Sızran Hökuməti
"Bunlardan üç nəfəri inqilabçı, bir nəfəri Rusiyanın İadəsi firqəsinə və bir nəfəri də Xəlf Sosialisti firqəsinə mənsubdurlar.": ardıcılıqla, Sosialist İnqilabçılar Partiyası, Rusiyanın Dirçəlişi İttifaqı və Xəlfçilə Sosialistlər Partiyası nəzərdə tutulur.

Xərici xəbərlər:
Almaniyanın yeni kansleri
"D. N.": "Deyli nyus" qəzetə nəzərdə tutulur.

Hökumət müəssisələri
"Daxiliyyə Nəzarəti ilə Ticarət və Sənəət Nəzarəti...": "Sənəət" yerinə qəzetədə səhvən "Nəfiə" gətmişdir.

TRANSLİTERASIYA İLƏ BAĞLI QEYD VƏ ŞƏRHİLƏR

məshəd: şəhadət yeri; kiminsə şəhid olduğunu, yaxud şəhidin dəfn edildiyi yer
rixtim: sahil; liman
şəhrayın: şəhərlilik

Zəfər Yolunda: Ordunun dastanı
"Bu dövletin xərtəsini dəyişdirən Navarınlar": Güman ki, 1768-1774-cü illər Osmanlı-Rusiyə müharibəsinin gedişində, 1770-cildə baş tutan Navarin döyüşü və 1827-ci ildə Türkiyə donanması ilə Rusiya, İngiltərə və Fransanın birləşmiş donanma gücü arasında baş tutan Navarin dəniz döyüşü nəzərdə tutulmuşdur.

"Petro ilə Katerinin...": Rusiya imperatoru I Pyotr və Rusiya imperatriçası II Yekaterina nəzərdə tutulur.

"Osman, Babur əllərini soyanların millətləri": Osmanlı imperiyasının banisi I Osman və Böyük Moğol imperiyasının banisi Babur nəzərdə tutulur.

"Bu gün burada böyük Sultan Muradların məşhədləri": Osmanlı sultanı I Murad nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycan Cümhuriyyəti Dairəsindən...

"gerbovoy": rəsmi sənədlərə yazışdırılan və xüsusi vergi ödənişini göstərən marka.
"kanslyarski": dəftərxanə vergisi əvəzində işlədilən marka.

Elan
səh. 225. "Sovet syezd": Bakı Neft Sənayeçiləri Qurultayı Şurası nəzərdə tutulur.

Türk duyğuları: Artıq oyan
"Təmmuz 334": burada il, rumi təqvimlə (1334-cü il) verilməlidir. Miladi təqvimlə 1918-ci ilə uyğundur. Qəzetdə "334" yerinə səhvən "224" gətmişdir.

"Zəfər yolunda: Ordunun dastanı" şeiri üçün (səh. 230-232) lügət
vaqur: məğrur
pınar: bulaq
seyah: çıxarı
işsizlik: kimsəsizlik, tənəhləq

Sonu var

İQTİSADIYYAT**II
Yeni vətənimizdə yeni məktəb**

Yeni vətənimizin iqtisadi cəhətlərinin təmini, yeni məktəb əsasında asılıdır. Böylə məktəblər bir çocuqlardan ötrü olmalıdır.

Bizim cəmiyyətlər də böylə məktəblər kimi, üzvləri arasında müəllimliq yəpmalı, həyat-iqtisadiyyəni [